

FRA MODSTAND TIL MEDVIND

Året 2023 bød på en kavalkade af opsigtsvækkende nyheder. Vi har gennemlevet det varmeste år nogensinde målt. Østersøen svømmede over og bød på vandstigninger over to meter. Klimatopmødet COP28 bød på politiske nybrud, men stadig en de facto fastholdelse af fossil infrastruktur. **Ikke desto mindre er hvert decimal altafgørende, når vi vil holde temperaturstigningerne nede.** Så når vi ser priserne på sol- og vindkraft styrtdykke, grønne teknologier eksplodere, og en folkelig opbakning af systemisk grøn omstilling, er der ingen undskyldning for ikke at blive ved. Forskning og vores seneste erfaringer viser, at vejen hertil er mere lokalt ejerskab og forpligtende partnerskaber.

TEKST /
NIELS-KRISTIAN
TJELLE HOLM
Projektleder,
Teknologirådet

Danmark ligger den vigtigste arbejdsbyrde for den grønne omstilling hos kommunerne. I de seneste år er dette ansvar kun vokset. På nationalt plan udgaves 'Danmark kan mere I og II', mens vi fortsat retter os efter Parisaftalens overordnede målsætninger. I forsøget på at omsætte målsætninger til handlingsplaner, har Realdania, Danmarks regioner, og Concito samarbejdet med landets kommuner for at skabe de efterhånden velkendte DK2020-planer. I det forgangne år har landets kommuner således stort set fået færdiggjort og godkendt deres individuelle handleplaner for en grøn omstilling.

De ambitiøse planer cementerer sig i nye tiltag og indsats, der skal effektuere en reel nedtrapning af udledninger og særligt en overgang til vedvarende energi. Trods handleplanernes kvalitet løber mange forvaltninger dog i skrivende stund mod en mur i form af lokal modstand, når anlægsprojekterne kommer på tegnebrættet. Hvad går der galt? Vores erfaringer viser, at det er vores måde at planlægge arealanvendelse på, der forstærker interessekonflikter. I 2017 konkluderede vi ud fra et studie med AAU, at eksisterende planer for det danske land ville kræve 130-140% af Danmarks arealer. For at gøre det helt kort har vi ikke plads til vores ambitioner - medmindre vi går i dialog og tænker dem sammen.

Dialog har været hjørnestenen i vores projekt med Region Sjælland samt Holbæk-, Kalundborg-, og Vordingborg Kommune. I de tre kommuner har vi udviklet og testet en model for inddragende energiplanlægning, der afsøger samhørighed mellem interesser, lægger konflikter til skue, og sætter borgeren i fokus. Med afsæt i kommunernes DK2020-planer, har vi gennemført en proces, hvor interessenter og borgere bliver involveret for at præge politisk beslutningstagen. Halvandet års projekterfaringer rigere kan vi nu løfte sløret for de vigtigste konklusioner, der bør overvejes af alle landets kommuner.

DEMOKRATISK INNOVATION KRÆVER TILVÆNNING

Borgerinddragelse er en tillært egenskab, der kræver tid og tilvænnning for borgere såvel som politikere. At demokratiet har brug for fornyelse fordrer en forandring i forståelsen af, hvad det vil sige at være kommune, politiker, og borger. En forvaltning skal udvide sin rolle til i højere grad at være en facilitator for lokalsamfundets ildsjæle. En kommunalbestyrelse skal systematisk give større og nye roller til borgere i den politiske beslutningsproces. Den menige borger skal påtage sig det ansvar, det er at være en aktiv deltager i demokratiet, og prioritere dialog og fremmøde i langt højere grad end hvad tilfældet er i dag. At

turde igangsætte nydemokratiske indsatser som borgertopmøder, borgersamlinger, og deliberativ budgettering markerer noget større end resultaterne af den enkelte indsats. Det baner vejen for en forandring i forholdet mellem borger, politiker, og forvaltning.

LOKALE PARTNERSKABER ER VEJEN FREM

Vi bør afsøge forpligtende partnerskaber som en platform for grøn omstilling, hvor lokale interesser forenes og samtænkes. Vi ser et stort forandringspotentiale i de lokale, der ønsker et forstærket

lokalområde, med indsatser som naturfornyelse eller en styrket lokaløkonomi. Søren Stensgaard fra Kalundborg Kommune ser tilbage på projektet og konkluderer:

–Jeg er nu blevet sikker på, at danskere gerne vil den grønne omstilling, men de vil også med

på råd, og gevinsterne skal deles med lokalområdet.

Som kommune bør man afsøge mulighederne for at facilitere et partnerskab mellem lokalsamfund, interessenter, foreninger, erhvervsliv, og folkevalgte, der bygger på en fælles dialog om, hvilke udfordringer lokalsamfundet oplever – og som en fælles anlægningsproces kunne imødekomme. En partnerskabsmodel i kommunerne vil således kunne adressere lokale interesser og involvere borgere i et format, der skaber rum for at have konkret indflydelse.

INDDRAGELSE SKAL VÆRE EN PRIORITET

Det er ikke nogen hemmelighed, at jeg plæderer for en systemisk forandring af vores demokrati. Men dialog

De ambitiøse planer cementerer sig i nye tiltag og indsatser, der skal effektivere en reel nedtrapning af udledninger og særligt en overgang til vedvarende energi.

tager tid og kræver ressourcer. En model for inddragelse, der bygger på partnerskaber og opbygger demokratisk kapacitet, skal imødekomme den virkelighed, de danske forvaltninger står i: En grad af inddragelse er nu en gang lovpligtig, og vores kommuner lægger mange kræfter i at opretholde et vist niveau af borgerinvolvering. Vi kan ikke glemme, at vores model for demokratisk innovation er et ambitiøst lag, der lægges på eksisterende initiativer. Netop derfor er det afgørende, at en inddragende model for energiplanlægning kan anvendes målrettet af forvaltninger.

I krydsfeltet mellem DK2020 og Klimaalliancen er der ikke to kommuner med samme kultur og behov. Alt videre arbejde med den grønne omstilling skal tage højde for netop det. Den første udgave af vores model for partnerskaber er lanceret i samarbejde med Region Sjælland i januar. Den spænder fra den tidligste strategiske energiplanlægning til det første spadestik og skal derfor tænkes ind i hver kommunes unikke position i den grønne omstilling. Jeg håber og tror, at demokratiske nybrud som dette vil bane vejen mod en fremtid, hvor håbet kan spire, og lokal modstand kan vendes til medvind i vores arbejde ■